

Eleccions al Parlament
de Catalunya 2024

LA LEGISLATURA DE L'EDUCACIÓ

REPTES I PROPOSTES
PER MILLORAR
L'EQUITAT EDUCATIVA

 FUNDACIÓ
BOFILL

Educació per canviar-ho tot

L'hora de l'educació

A les aules del país s'hi acumulen les complexitats. L'infr finançament crònic de l'educació encara no s'ha revertit i un sistema que s'ha sostingut pel sobre esforç de docents i equips directius ara ha de fer front a les conseqüències d'unes desigualtats socials profundes que continuaran creixent, amb més vulnerabilitat i necessitats educatives que mai.

El país arrossega un deute amb el seu sistema educatiu. L'impacte de l'actual context social en un ecosistema tensionat, que genera malestar i insatisfacció professional, comença per complicar el treball a classe i acaba condicionant les trajectòries educatives amb un Abandonament Escolar Prematur molt per sobre la mitjana de la Unió Europea.

Els resultats catalans de les darreres proves de competències han estat el detonador d'una realitat que la comunitat educativa feia molt de temps que alertava, des de la marea groga fins als anuaris de la Fundació Bofill. **PISA s'ha convertit en el mirall en què el país no es volia mirar** i quan s'hi ha vist no s'ha agradat. El que sí que ha aconseguit PISA és conscienciar del problema: l'actual sistema educatiu no aconsegueix revertir unes desigualtats enquistades.

S'ha obert un debat seriós sobre la qualitat i l'equitat del sistema, que ha generat consensos socials i parlamentaris imprescindibles i nous recursos i polítiques. Sobre aquests pilars s'ha de bastir la política educativa, el desplegament (encara insuficient) del Pacte contra la segregació n'és un exemple. Aquests consensos han de passar de ser una oportunitat educativa a convertir-se en **una aposta explícita per l'equitat com a base d'un millor sistema educatiu**, en què qualsevol infant i jove tingui accés a les competències necessàries i a les mateixes oportunitats vitals.

L'educació fa front a múltiples reptes molt rellevants, com es va recollir en **l'informe del grup d'experts impulsor de mesures de millora educativa, totes elles imprescindibles d'abordar.** Començant per un greuge com és **l'escola inclusiva**, que cal posar en primera línia de les assignatures pendents i escoltar les reivindicacions de la comunitat que ho reclama. El document "La legislatura de l'educació: reptes i propostes per millorar l'equitat educativa", elaborat en el marc de les **eleccions al Parlament de Catalunya de 2024**, es concentra, però, en aquelles prioritats que tenen a veure directament amb les conseqüències col·lectives de la falta d'equitat a l'educació i que la política educativa ha d'atendre.

L'objectiu no pot reduir-se a aparèixer en bona posició als informes de competències, **l'objectiu ha de ser que el país es compromet amb el paper de l'escola i el sistema educatiu que es mereix.** Als representants polítics els toca traduir aquest compromís en un bon finançament i unes polítiques robustes, coherents i sostingudes en el temps. Per aconseguir-ho, **l'única opció és invertir més i invertir millor**, perquè la pròrroga fa anys que s'allarga i la propera legislatura és determinant.

En aquestes eleccions al Parlament de Catalunya encara és més indispensable situar l'educació al centre del debat públic. En temps de polarització i d'espiral reaccionària, l'educació és molt més que una aposta de país: en l'espai constructor de valors compartits que és l'escola, on nens i nenes continuaran trobant-se per aprendre i créixer plegats, hi ha en joc la convivència d'una societat necessària i orgullosament diversa. **La democràcia comença a l'escola.**

**Recuperar els
aprenentatges**
en clau d'equitat - p. 4

Educació 0-3
per a tothom
p. 15

Acabar amb
**l'abandonament
escolar** - p. 5

Una **educació
digital** crítica,
creativa
i justa - p. 13

Més i millor
atenció als
**centres
socialment
desafavorits** - p. 6

Un país sense
escoles segregades
p. 10

Equitat educativa
també **més enllà
de l'escola** p. 7

Un **finançament
més just, transparent
i sostenible** dels
centres - p. 9

Recuperar els aprenentatges en clau d'equitat

Els resultats del darrer informe PISA ofereixen un diagnòstic preocupant sobre l'estat i l'evolució dels nivells d'aprenentatge de l'alumnat català. Catalunya ha empitjorat les seves puntuacions mitjanes en matemàtiques, lectura i ciència i, sobretot, **s'han incrementat les desigualtats entre els resultats que obtenen els alumnes en millor posició socioeconòmica i els alumnes desafavorits.**

Aquests mals resultats de Catalunya en les proves PISA es troben en sintonia amb els obtinguts pels alumnes de 6è de primària i 4t d'ESO en les proves de competències bàsiques, on observem:

- Les mancances en matemàtiques s'arrosseguen i s'incrementen al llarg de l'ESO. D'una banda, nou de cada deu alumnes que a les proves de 6è van tenir un rendiment baix en matemàtiques continuen tenint-lo a les proves de 4t d'ESO. D'altra banda, més del 60% de l'alumnat amb rendiment mitjà i alt en numeració i càlcul a les proves de 6è, baixa el seu nivell a les de 4t.
- L'aprenentatge del català es recupera en el pas de la primària a la secundària, si bé es manté en un nivell de suficiència que no ha millorat en els darrers deu anys.
- Es cronifiquen, quan no augmenten, les desigualtats educatives entre centres socialment desafavorits i no desafavorits, un llast per a la millora de resultats en el conjunt del sistema.

És necessari un pla de recuperació dels aprenentatges a Catalunya que focalitzi l'atenció en l'alumnat i els centres més vulnerables i prioritzi aquelles actuacions que l'evidència assenyalava com a més efectives per la millora d'unes i altres competències:

- 1. Agrupacions reduïdes a matemàtiques.** Indicativament, el 80% de les hores de matemàtiques a l'ESO s'haurien de cursar en grups de màxim 10 alumnes (centres de menor complexitat) o 5 alumnes (centres de més complexitat).
- 2. Programes de suport educatiu en matemàtiques i català,** en horari no lectiu, d'àmplia cobertura i gratuïts per als infants i adolescents amb menys recursos, amb una programació adaptada a les necessitats d'aprenentatge de l'alumnat de primària i secundària.
- 3. Ampliació de les aules d'acollida a primària i secundària,** d'acord amb criteris objectius i justos de necessitat per part dels centres, com a espai temporal d'acceleració lingüística, aprenentatge de continguts curriculars i benestar emocional.

Acabar amb l'abandonament escolar

La reducció de l'abandonament escolar i l'allargament de les trajectòries educatives és un dels reptes educatius i socials més urgents. Que any rere any almenys 1 de cada 7 joves deixi els estudis en acabar l'ESO situa **Catalunya entre els països amb més joves poc qualificats i sense estudis postobligatoris.**

Tot i haver reduït notablement les xifres d'abandonament escolar prematur en les darreres dècades, **Catalunya (14%) no ha aconseguit en cap moment complir els objectius europeus i es troba lluny d'arribar al màxim del 9% marcat per al 2030.** Per avançar cap a una educació més robusta, equitativa i de qualitat, i evitar que aquest problema es cronifiqui, cal que aquest sigui un objectiu prioritari de país.

Davant la urgència del repte, és necessari que **el Govern faci efectiu el Pla de Xoc contra l'Abandonament Escolar acordat per una àmplia majoria del Parlament de Catalunya**, a fi d'afrontar amb ambició l'objectiu de reduir a la meitat l'abandonament escolar en els anys vinents. El Pla de Xoc haurà de contenir un conjunt de noves mesures prioritzades, específiques, ben definides, dotades pressupostàriament, implementables en el curt termini i amb un impacte avaluable:

- 1. Identificar i prioritzar recursos cap als centres que concentren més vulnerabilitat social i alts nivells d'abandonament escolar** des dels darrers cursos de l'educació secundària postobligatòria, amb dotació de recursos i de personal addicionals, dispositius específics d'acompanyament en la transició cap a l'educació postobligatòria i dotació addicional de personal d'atenció educativa no docent.
- 2. Un programa de beques de continuïtat que cobreixi els 106.000 alumnes de 3r d'ESO a 2n de postobligatòria que es troben en situació de risc de pobresa i exclusió social.** El programa inclouria un ajut econòmic a l'ESO (fins a 3.000€/any) i una "beca salari" a la postobligatòria (fins a 6.000€/any), modulables segons llindars de renda familiar. Aquesta assignació econòmica hauria d'obtenir-se mitjançant un procediment desburocratitzat i de renovació automàtica i combinar-se amb orientació a l'alumnat i les seves famílies.
- 3. Aprovar un nou decret d'orientació** que inclogui la implementació de Plans Individualitzats d'Orientació Educativa i Acompanyament a la transició educativa en tots els centres de secundària des del primer cicle de secundària fins al segon curs de la postobligatòria.
- 4. Reduir la segregació i la concentració de l'alumnat que abandona a 4t d'ESO.** Hi ha una elevada concentració de joves que no continua cap a l'educació postobligatòria en una quarta part de centres educatius. És imperatiu focalitzar les polítiques contra l'abandonament escolar en aquesta realitat. Lluitar contra l'abandonament escolar passa, també, per lluitar contra la segregació.
- 5. Planificar i ampliar l'oferta d'educació postobligatòria** perquè tots els joves puguin continuar els estudis i assegurar que cap jove es quedi sense estudiar per manca de places adequades.
- 6. Donar suport pressupostàriament als ajuntaments en les seves accions de lluita contra l'Abandonament Escolar Prematur:** plans d'absentisme, recursos d'orientació, mentoria i segona oportunitat.

Més i millor atenció als centres socialment desafavorits

Els principals perjudicats pels dèficits del sistema educatiu (infrafinançament, plans i recursos mal focalitzats o políticament “volàtils”, polítiques poc equitatives, inestabilitat, etc.), així com de les situacions de pobresa, crisi econòmica, política, la pandèmia... són els centres socialment més vulnerables, el seu alumnat i el seu professorat. Les darreres dades de les proves PISA, així com dels resultats de les proves de competències bàsiques a Catalunya, fan paleses les conseqüències que tenen **les desigualtats educatives en el conjunt del sistema**.

Actualment, **Catalunya té prop de 600 centres d'alta i molt alta complexitat i, en canvi, no disposa d'un model o d'una estratègia global d'atenció als centres desafavorits** sinó d'actuacions i plans puntuals i amb recursos poc ajustats a les seves necessitats reals. Per això és necessària **una veritable política pública d'atenció als centres socialment desafavorits**, que compti amb un ampli consens polític i de la comunitat educativa i que desenvolupi actuacions clau com:

- 1. Intensificació de les mesures de dessegregació contemplades en el Pacte contra la Segregació Escolar**, especialment en aquells 410 centres segregats que continuen presentant una complexitat social molt més elevada que la del seu entorn més proper. Principalment:
 - Tancament de ràtios de grups en centres de més complexitat, un cop acabada la preinscripció, per limitar-hi l'assignació de matrícula viva.
 - Reserva limitada de places per a alumnat NESE en aquests centres.
- 2. Concentració de docents, professionals educatius, suport administratiu i assignacions econòmiques ajustades a les realitats i projectes dels centres vulnerables**, d'acord amb un model de distribució de recursos basat en el finançament per fórmula.
- 3. Suport i acompanyament a la millora i projecció dels projectes educatius dels centres més vulnerables**, a través d'accions com ara:
 - Promoure la connexió i el treball conjunt dels centres amb els principals equipaments i entitats culturals, científiques i de recerca i innovació social del territori.
 - Programar en aquests centres esdeveniments d'alt valor social i prestigi, així com activitats de caràcter comunitari.
 - En el terreny infraestructural: a) garantir-hi la construcció o l'adequació d'espais i instal·lacions de qualitat (biblioteques, sales polivalents, zones esportives, etc.); b) pacificar l'entorn urbà del centre: vianantització, espais verds, camins segurs, supressió de barreres arquitectòniques, etc.
- 4. Creació de Zones d'acció prioritària o d'atenció educativa preferent**, com a unitat bàsica en la gestió de l'escolarització i els recursos humans (professorat i especialistes) i en l'articulació de programes i serveis educatius en territoris desafavorits. Comptarien amb un Consell Educatiu de Zona, amb representants dels centres, de les AMPAs, de l'alumnat, de les administracions educatives local i autonòmica i amb representants del territori.
- 5. Introduir sistemes d'accés del professorat i d'accés a la direcció de centres en entorns d'elevada complexitat social** que incentivin la realització de projectes d'intervenció a llarg termini i adaptats al context.

Equitat educativa també més enllà de l'escola

Les **oportunitats educatives que van més enllà de l'escola**, com les activitats extraescolars o el lleure educatiu d'estiu, contribueixen a la salut, la motivació, el desenvolupament de competències, la vinculació comunitària i l'èxit educatiu. Aquests impactes són, a més a més, especialment significatius en aquell alumnat amb una situació de partida més desafavorida.

Tanmateix, la participació en aquestes activitats està altament **condicionada pel nivell socioeconòmic de les famílies**, la qual cosa reforça les desigualtats educatives i socials d'infants i adolescents. 140.000 infants i adolescents no fan cap activitat extraescolar i el 60% dels infants i adolescents amb nivell socioeconòmic baix no fa cap activitat educativa durant l'estiu. (Font: Baròmetre 360, Enquesta de participació en les activitats extraescolars i d'estiu d'infants i adolescents de 6 a 15 anys a Catalunya, 2022.)

L'alumnat de famílies amb menys recursos no només participa menys en aquestes activitats, sinó que ho fa durant menys hores, al llarg de menys anys (i, per tant, amb menys recorregut en aquests aprenentatges) i amb un ventall més reduït d'activitats.

Tots els infants i adolescents tenen dret a gaudir d'activitats educatives més enllà de l'escola, com a part d'una educació completa i connectada que es dona en múltiples espais i temps en un ecosistema educatiu connectat. Diversos ajuntaments, entitats i centres educatius han impulsat iniciatives locals per compensar aquestes desigualtats, però són encara disperses a nivell territorial o inestables en el temps.

La Generalitat ha d'apostar per una **política d'educació a temps complet¹**, que involucri diversos departaments i es desplegui a través de la col·laboració amb els municipis, per tal d'**assegurar la participació en activitats educatives extraescolars i d'estiu** accessibles, de qualitat, variades i de proximitat a tots els alumnes d'educació primària i educació secundària obligatòria de Catalunya. Aquesta política ha d'incorporar les següents mesures:

1. Garantir que tots els alumnes d'entre 6 i 15 anys, independentment de la seva condició econòmica, accedeixen a un **mínim d'una activitat extraescolar setmanal al llarg del curs i dues setmanes de lleure educatiu a l'estiu**.
2. Crear un **fons de finançament per als municipis catalans**, assignat a través de **contractes programa**, per tal d'establir sistemes de beques (o, eventualment, gratuïtat) per a la participació en activitats extraescolars i d'estiu d'infants i adolescents amb dificultats socioeconòmiques. Aquest fons podria tenir una xifra inicial de **52,8 M€ anuals**, per cobrir 330€² per cada alumne en situació socioeconòmica i sociocultural desafavorida detectada (uns 160.000 alumnes el curs 22-23).

¹ Consultar: [Cap a una educació a temps complet a Catalunya: bases d'una política per garantir l'educació extraescolar i d'estiu \(Aliança Educació 360, 2023\)](#)

² Els 330€ corresponen a 20€ mensuals per un mínim d'una hora d'activitat extraescolar setmanal entre octubre i juny i 150€ per dues setmanes de casal d'estiu.

3. Garantir la **qualitat educativa de les activitats extraescolars i d'estiu** per mitjà d'un procés de certificació que acrediti uns estàndards en la prestació i contingut de les propostes incloses en els sistemes de beques i gratuïtat. Així mateix, cal preveure **mesures d'acompanyament tècnic i econòmic** a les AFA i altres entitats proveïdores i gestores d'activitats extraescolars.
4. Preveure, en col·laboració amb els municipis, **mesures d'inclusió i suport** necessàries per aconseguir la plena participació dels infants i joves amb discapacitat i altres necessitats educatives especials en les activitats extraescolars i d'estiu.
5. Impulsar una oferta de **casals d'estiu municipals** durant totes les vacances i gratuïta per a l'alumnat en risc de pobresa. Detectar i ajustar la cobertura de places d'activitats d'estiu als infants i joves en situació de vulnerabilitat i amb necessitats socioeconòmiques detectades.
6. Ampliar el termini d'**inscripció a casals d'estiu i de dotació de beques** perquè s'hi pugui accedir al llarg de tot l'estiu i agilitzar i reduir la burocràcia atorgant les places de manera automàtica en base al gaudi de la beca menjador o a la prescripció de serveis socials.
7. Incorporar un **responsable d'educació a temps complet als centres educatius** (prioritàriament als de més complexitat), com a figura que vetlli per la funció de detecció, orientació i prescripció d'activitats, articuli la coordinació interna entre activitats lectives i no lectives de l'escola (i els respectius equips) i vinculi l'escola a l'ecosistema local i el teixit comunitari. Aquesta figura pot ser un docent o una altra figura educadora (TIS, educador social, etc.) estable dins el centre amb una reducció de la càrrega horària d'altres funcions i un sistema d'incentius.
8. Impulsar la **revisió dels Projectes Educatius de Centre** per incorporar-hi la visió d'educació a temps complet: fer explícita la implicació dels centres en la facilitació de l'accés a les activitats extraescolars i d'estiu a tots els seus alumnes, a través de l'acció tutorial i orientadora, la col·laboració amb l'AFA i l'ajuntament, la vinculació amb el teixit comunitari, etc.
9. Establir directrius amb criteris unificats per **assegurar l'ús social de les instal·lacions dels centres educatius públics** més enllà de l'horari escolar. En els centres de titularitat municipal, cal coordinar amb l'Ajuntament les mesures oportunes de vigilància, manteniment i neteja.
10. Garantir la disponibilitat de **menjador escolar** i oferta de **transport de tarda** que facilitin a l'alumnat en territoris rurals dispersos accedir a activitats extraescolars i d'estiu. Generalitzar el menjador escolar a l'educació secundària.
11. Augmentar el finançament de la Generalitat a les **escoles municipals de música i dansa** fins a cobrir un terç del cost d'aquests centres.

Un finançament més just, transparent i sostenible dels centres

Si volem fer un pas endavant en els nivells de qualitat i equitat del sistema educatiu **cal incrementar el finançament que reben els centres educatius i alhora fer que aquest finançament es distribueixi de manera més equitativa entre ells**, considerant les realitats socials i educatives del seu alumnat, cos docent i entorn. Més encara, és urgent que el nou model estableixi uns criteris clars i estables de repartiment dels recursos, coneguts i acceptats pels centres educatius, que els permeti planificar la seva activitat a curt i mig termini.

Actualment som lluny d'aquesta situació. Malgrat els esforços per incrementar els recursos públics destinats a educació d'ençà de la pandèmia, la despesa pública per estudiant no universitari a Catalunya, de 6.060€ per alumne, continua per sota de la mitjana estatal i lluny de la inversió al País Basc (7.857€) o Navarra (7.375€).

La proporció més gran del finançament educatiu, gairebé un 90%, correspon als recursos que arriben als centres educatius en forma de personal docent i no docent, infraestructures constructives i educatives, material pedagògic, assignacions econòmiques a projectes, etc. El gruix d'aquests recursos es distribueixen entre els centres d'acord amb el nombre d'alumnes que tenen, i s'hi afegeixen algunes dotacions extraordinàries, principalment recursos humans, per als centres de major complexitat. Aquesta sobredotació, no obstant, es troba **clarament per sota de les necessitats d'aquests centres, i sovint es tracta de recursos conjunturals**, de fonts diverses (Departament, municipi, entitats socials...), que moltes vegades s'escapen de la planificació dels centres i de la seva capacitat d'ajustar-los a projectes integrals i assegurar-ne una mínima estabilitat.

Per superar aquesta situació, cal fer una aposta decidida per:

- 1. Avançar cap un model de “finançament per fórmula” dels centres educatius, públics i concertats, basat en les seves realitats i necessitats**, tal i com tenen bona part dels països de l'OCDE (destaquen Finlàndia, Suècia, Països Baixos, Regne Unit o Canadà). Aquesta fórmula serviria per distribuir:
 - Dotacions docents, però també de professionals de l'àmbit socio-sanitari, TIS, psicòlegs/es, educadors/es socials, psicopedagogs/es, logopedes, infermers/es, orientadors/es educatius i socials, personal d'atenció a la diversitat.
 - Dotacions econòmiques que el centre pugui rebre per desenvolupar aspectes centrals del seu projecte educatiu.
 - Factors clau a tenir en compte per a una assignació justa: grandària del centre, etapa educativa, nivell de complexitat, nivells competencials, alumnat amb necessitats de suports intensius, índex de vulnerabilitat de l'entorn, localització urbana o rural.
- 2. Impulsar una prova pilot territorial de finançament per fórmula per avançar cap la implantació d'aquest nou model**, que serveixi per implementar i testar les condicions institucionals, de recursos, d'integració i processos necessàries per al seu desplegament.

Un país sense escoles segregades

La segregació escolar és un dels principals reptes socials i educatius a Catalunya encara no resolt. **La concentració d'alumnat vulnerable en alguns centres educatius és l'origen de moltes desigualtats:** l'alumnat vulnerable matriculat a centres segregats sol tenir pitjors resultats educatius i moltes més probabilitats de patir abandonament escolar prematur. La segregació escolar té, a més a més, conseqüències a llarg termini i pel conjunt de la societat: més nivells d'atur, més precarietat laboral, menys resistència a les crisis econòmiques i més problemes de cohesió social.

Però sabem que la segregació escolar es pot solucionar. En els últims anys i després de dècades d'enquistament del problema, **Catalunya ha passat de liderar la llista de territoris amb més segregació escolar a Europa a ser pionera en mesures dessegregadores avançades.** L'ampli acord social i el compromís que representa el Pacte contra la Segregació Escolar n'ha estat un factor clau. Fruit d'aquest acord transversal, la segregació escolar s'ha reduït en un 20%, però encara estem en una situació preocupant perquè els nivells de segregació escolar dupliquen els nivells de segregació residencial.

Ara som en un punt d'inflexió: **redoblar el compromís polític o aturar els progressos fets.** En el context actual d'increment de les desigualtats i de risc de fractura social, és el moment de no afluixar els esforços i consolidar la tendència de millora per assolir una dessegregació sostinguda. Un retrocés en aquest punt incipient significaria una oportunitat perduda i un fracàs com a país. Per abordar els reptes en la lluita contra la segregació, cal fer una aposta prioritària i contundent per:

1. **Consolidar les polítiques previstes al Pacte contra la Segregació Escolar, fer-les abastables i sostenibles en el temps per reduir la segregació escolar d'un 34% a un 18% en els propers quatre anys.**
 - **Cap alumne vulnerable sense detectar.** Identificar el 33% d'alumnat en risc de pobresa prèviament a la preinscripció per garantir-li el dret a una plaça reservada i ajuts econòmics complementaris.
 - **Més alumnat vulnerable als centres amb menys complexitat.** Programar més places reservades per alumnat vulnerable als centres sense complexitat que als centres segregats com a política de reequilibri des de l'inici de l'escola.
 - **Zonificació educativa per trencar la segregació residencial.** Dissenyar zones educatives i adscripcions heterogènies a tots els municipis de Catalunya per compensar la segregació residencial.
 - **Cap municipi sense oficina municipal d'escolarització.** Garantir prou recursos i fer convenir al món locals per obrir oficines municipals d'escolarització als 43 municipis de més de 10.000 habitants que no en tenen per informar les famílies més enllà dels prejudicis
 - **Més recursos econòmics per garantir la gratuïtat de l'educació per l'alumnat vulnerable.** Incrementar la dotació econòmica per activitats i serveis complementàries per donar cobertura a tot l'alumnat vulnerable. Augmentar de 43 a 148 M euros els ajuts perquè tot l'alumnat vulnerable pugui participar activament en la vida escolar de qualsevol centre sense barreres econòmiques.

-
- 2. Desplegar un paquet específic de mesures per reequilibrar la composició social dels 410 centres més segregats de Catalunya.**
- **Cap alumne de matrícula viva als centres segregats.** Activar una política de zero matrícula viva als centres segregats. Bloquejar les vacants disponibles dels centres segregats automàticament per evitar noves assignacions d'alumnat vulnerable que incrementin la seva complexitat.
 - **Cap centre amb més alumnat vulnerable que el seu entorn.** Establir la proporció màxima d'alumnat vulnerable per centre a tots els municipis. Acompanyar els municipis per establir aquest llindar màxim que eviti noves assignacions d'alumnat vulnerable als centres segregats.
 - **Més estratègies informatives per atreure famílies d'altres perfils als centres segregats.** Protocolitzar i estendre la mesura de l'oferta singular a tot el país. Establir vincles entre escoles bressol i escoles perquè famílies més benestants demanin en grup centres segregats i ajudin a canviar la seva composició social.
 - **Els centres segregats, referents en innovació.** Acompanyar en el desplegament de projectes innovadors als centres segregats. Potenciar i consolidar amb recursos i acompanyament projectes educatius potents als centres segregats que promoguin l'equivalència entre centres i la demanda de famílies d'altres perfils.
- 3. Elaborar una planificació de places escolars eficient a llarg termini que eviti la sobreoferta i l'increment de la segregació escolar, i que respongui a la reducció de la natalitat i l'increment de la diversitat social.**
- **Cap escola amb places vacants.** Garantir una oferta de places que cobreixi les necessitats d'escolarització de cada zona i promogui l'escolarització de proximitat. Programar tantes places com alumnat hi hagi previst al padró a tots els municipis per evitar excés de places i malbaratament de recursos públics.
 - **Cap aula massificada i cap aula buida.** Establir de ràtios màximes i mínimes per grup perquè totes les aules tinguin un nombre d'alumnes que afavoreixi una bona gestió i atenció personalitzada, i determinar els criteris dessegregadors per autoritzar nous grups o fer augments de la ràtios per l'alumnat de matrícula viva al llarg del curs.
 - **Una política d'instituts escola que ajudi a vèncer la segregació.** Avaluar la política de reconversió de centres en instituts escola per comprovar els seus efectes sobre la segregació escolar i acompanyar la seva transformació de mesures d'atracció de famílies més benestants perquè sigui una estratègia dessegregadora.
 - **Una oferta coherent i responsable entre municipis veïns.** Programar coordinadament l'oferta entre zones amb gran intercanvi i mobilitat d'alumnat per evitar que la sobreoferta d'un municipi generi vacants en un altre.
 - **Més recursos d'acollida i en clau dessegregadora.** Increment de les dotacions de les aules d'acollida i modificació dels criteris d'assignació perquè no siguin un factor d'increment de la complexitat. Evitar l'assignació d'alumnat vulnerable només als centres amb aquests recursos i preveure noves dotacions durant tot l'any.

4. **Aprovar un nou decret de concerts educatius que determini la programació integrada de l'oferta de tots els centres, prevegi prou recursos en funció de la complexitat i permeti l'avenç de la lluita contra la segregació escolar.**
- **Una oferta de places integrada per combatre la segregació escolar.** Aprovar un marc regulador que permeti governar l'oferta de places a tot el sistema i modificar-la en funció de les necessitats d'escolarització del territori i dels efectes sobre la segregació escolar.
 - **Cap centre sense prou recursos per atendre la complexitat.** Preveure un sistema de finançament just en funció de la complexitat, tant a la xarxa pública com a la concertada, que garanteixi la gratuïtat dels ensenyaments i doni més recursos als centres més responsables.

Una educació digital crítica, creativa i justa

Adults, joves i infants vivim en una societat atravesada pels usos de les tecnologies digitals, que ofereixen oportunitats per a l'aprenentatge però són reproductores de desigualtats. La digitalització massiva dels espais educatius escolars, extraescolars, informals i familiars ha garantit la connectivitat bàsica però ara ens posa davant d'**un dels grans reptes dels pròxims anys: l'equitat digital.**

L'escola sola no pot donar resposta a aquest desafiament social, però té un paper important en garantir l'alfabetització del segle XXI: les competències digitals de tots els infants i evitar que la qualitat dels usos que els joves fan de les tecnologies depengui del seu origen social i la capacitat de les famílies. Però, sense els recursos necessaris, molts infants i joves quedaran desproveïts d'aquest acompanyament per ser competents en una societat digital.

Els infants, adolescents i joves en contextos de vulnerabilitat passen més temps davant les pantalles, tenen abans el primer mòbil, consumeixen més continguts per a adults, viuen amb més soledat els dubtes del món digital i desenvolupen un grau més alt de patrons d'addiccions. A més a més, les noies en contextos de vulnerabilitat pateixen més situacions d'assetjament digital. (Font: Digital Futures Commission).

Per això **cal garantir una digitalització educativa que sigui una veritable font d'oportunitats.** Treballant especialment a prop d'aquelles comunitats que massa sovint queden al marge dels avantatges de les tecnologies però en canvi estan al centre dels riscos que comporten.

Les solucions davant d'aquest context han d'anar més enllà de regulacions reactives centrades en els dispositius, que són canviants. Cal liderar una alfabetització digital crítica, que posi al centre la pedagogia i el benestar de l'alumnat. Que vegi en els docents i famílies referents amb veu pròpia. Una transformació digital amb sentit, creativa i justa. Per això **és urgent una aliança per l'equitat digital que aposti per les següents mesures:**

- 1. Impulsar un Pla de Xoc pel Benestar Digital:** cada cop hi ha més recerca que mostra els riscos de l'excés d'exposició a les pantalles i els mals usos d'eines digitals. Cal de manera urgent activar un pla que doni resposta al desconcert actual, però sobretot a les necessitats de la ciutadania, dins i fora de l'aula. Un pla de xoc que hauria de contemplar:
 - Crear una **unitat** interdisciplinària de recerca, intercanvi de pràctiques d'èxit i disseny de noves mesures de preservació del benestar digital.
 - Garantir **serveis** de suport a la salut mental vinculats a les addiccions digitals.
 - Promoure **campanyes** de sensibilització pública entorn els riscos digitals que involucrin a les famílies, especialment les d'entorns de vulnerabilitat.
 - Monitorar i **avaluar** l'impacte de les tecnologies digitals en els centres educatius per valorar la seva idoneïtat i millorar la presa de decisions.

- Impulsar una xarxa de **mentores digitals comunitàries** formades en l'àmbit de les oportunitats i riscos digitals, que donin suport a docents i famílies sobre reptes que sobrepassen l'escola. Una figura estable, reconeguda de manera específica i enfocada a la generació d'oportunitats educatives, no com a recurs tècnic per a la resolució d'incidències tecnològiques.
- Definir un mapa de refugis **digitals** des d'on s'acompanyi la ciutadania en els múltiples reptes i dubtes derivats de l'accelerada digitalització, aprofitant espais naturals per a tota la població com biblioteques, centres cívics, telecentres, CAPs o centres educatius.
- Oferir recursos formatius dirigits a les **famílies**, especialment les d'entorns de vulnerabilitat, per millorar la capacitat d'acompanyament digital als infants, tant en l'àmbit acadèmic (deures, tasques online, etc) com en l'àmbit del lleure i temps d'oci familiar (hàbits, dieta digital, riscos online, etc).

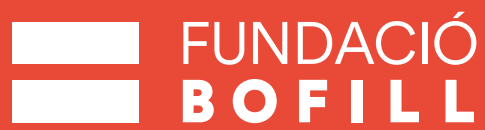
2. **Garantir que en 3 anys tots els centres educatius de primària i secundària disposen d'una biblioteca escolar de qualitat.** El 42% dels centres educatius no tenen biblioteca escolar i, alhora, de les que en tenen ben poques estan dotades i preparades per donar resposta als reptes de l'era de la informació i la comunicació. (Font: Departament d'Educació) Tots els centres educatius haurien de disposar d'una biblioteca escolar per al desenvolupament de l'hàbit lector, dotada amb un catàleg actualitzat, recursos digitals contextualitzats i amb les condicions de recursos físics i humans per garantir el dret dels infants a la lectura i la cultura digital apropiativa.
3. **Creació d'un ecosistema digital lliure, ètic i pedagògic:** el sistema educatiu català ha de ser autònom respecte qualsevol empresa tecnològica. Per garantir-ho, cal desplegar un sistema propi de programari que doni resposta a les necessitats del professorat i alumnat, alhora que sigui respectuós amb els drets dels infants respecte a les seves dades.
4. Garantir l'aprenentatge tecnològic lúdic i apropiatiu a través de **programes d'extraescolars tecnològiques accessibles per a tothom.** Posant al centre la perspectiva de gènere i intercultural per enderrocar els biaixos existents entorn les noves tecnologies digitals. L'alfabetització del segle XXI passa també per dominar els llenguatges dels entorns digitals, per això potenciar el pensament computacional i l'aprenentatge de la programació és una estratègia socioeducativa que promou una ciutadania digital crítica i creativa, enfront dels models basats en el consum passiu de continguts.

Educació 0-3 per a tothom

L'educació dels 0 als 3 anys és una etapa fonamental per a l'adquisició d'aprenentatges i competències necessàries per la vida i el progrés educatiu dels infants. És especialment important per a aquells nens i nenes que a casa no poden comptar amb el suport educatiu de les seves famílies i per als quals l'escola bressol esdevé un recurs fonamental. La insuficiència de places, però, fa que siguin precisament els infants amb més necessitats educatives qui menys hi accedeixi.

Avançar cap a la universalització de l'etapa 1-3 és una estratègia clau per reduir les desigualtats socials i educatives. Cal estendre la cobertura pública en els entorns i municipis amb menys places disponibles, garantir la qualitat educativa del servei i desenvolupar una política d'ajuts que permeti que tots els infants en situacions de pobresa o vulnerabilitat hi siguin admesos prioritàriament.

- 1. Estendre la dotació d'escoles bressol públiques** en aquells entorns i municipis amb menor cobertura, una renda per càpita baixa i una població amb més dèficits formatius.
- 2. Un cop establerta la universalitat de l'educació als dos anys (Infantil-2), cal donar cobertura gratuïta al conjunt d'infants d'1 any, començant per aquells que es troben en situacions més vulnerables** (són necessaris 24,4 M€ anuals per garantir l'educació universal dels infants d'1 any en risc de pobresa severa; cost estimat alumne/any de 3.420 euros).
- 3. Impulsar campanyes de sensibilització i activació de la demanda per atraure els col·lectius més vulnerables** a dur els seus fills a les escoles bressol. Cal establir mecanismes de detecció i derivació de les famílies des dels serveis socials.

Educació per canviar-ho tot